

ПРОГРАМ УНАПРЕЂЕЊА РАДА СУДОВА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Председник суда осим вршења послова из своје надлежности, прописаних законима и пословником, представља суд и судије, осигурава ефикасно функционисање суда, те штити независност и непристрасност суда и судија.

Посебну улогу у сваком од наведених сегмената има председник Врховног касационог суда као највише судске инстанце Републике Србије.

Имајући у виду пре свега надлежност Врховног касационог суда, а затим и место које заузима како у правосудном систему Републике Србије, тако и у друштву, програм рада који представљам обухвата више циљева који се никако не могу посматрати одвојено с обзиром да се на многим нивоима и у многим деловима сви ти циљеви прожимају зарад последица које се њиховим постизањем остварују и стога представљају једну целину усмерену на боље функционисање правосуђа. Зато би требало напоменути да, независно од редоследа којим су циљеви изложени у овом програму, они имају подједнак значај.

Међу основним циљевима (наравно не и јединим) које ћу представити овим програмом су:

- Посвећен рад на обезбеђењу јединствене судске примене права и једнакости странака у судским поступцима
- Унапређење стручности правосуђа
- Унапређење транспарентности и доступности правосуђа
- Побољшање ефикасности правосуђа
- Институционално јачање суда и сарадња са другим институцијама

Посвећен рад на обезбеђењу јединствене судске примене права и једнакости странака у судским поступцима

Иако судска пракса у нашем правном систему није извор права, о значају уједначености судске праксе сведочи велики број одлука Европског суда за људска

права, као и велики број одлука Уставног суда Републике Србије, у којима се највећи број критика управо односи на неједнако поступање судова у примени закона.

Уједначавање судске праксе међу судовима у Републици Србији свакако је једна од најважнијих активности Врховног касационог суда регулисана чланом 31 Закона о уређењу судова, при чему сматрам да постизање једнаке и усаглашене примене права води остварењу уставне категорије једнакости свих пред законом, улива правну сигурност, те само по себи има за последицу остварење и унапређење и других веома важних циљева као што су транспарентност и доступност судства, унапређење стручности правосуђа и свакако унапређење ефикасности правосуђа. У остварењу те активности својевремено је априла 2014.године донет и План активности Врховног касационог суда ради уједначавања судске праксе, који план је поставио стабилне темеље за напредак у остварењу овог циља, али имајући у виду учесталост законских измена у различитим областима, те број предмета који се налазе пред судовима у Републици Србији, неопходно је унапредити квалитет уједначавања судске праксе и у још озбиљнијој мери се посветити овом циљу, наравно водећи рачуна да се тиме не задире у независност и самосталност правосуђа.

Ради остварења овог циља сматрам да је потребан рад на:

-константнијој и напреднијој комуникација судова опште и посебне надлежности свих нивоа у Републици Србији уз коришћење савремених средстава комуникације, наравно уз наградњу постојећих софтвера и евентуални развој нових

-унапређењу и модернизацији (у техничком и стручном смислу) одељења судске праксе судова опште и посебне надлежности свих нивоа у Републици Србији,

-изради приручника за примену процесних закона и прописа (својевремено је 2015.године у оквиру пројекта сарадње Врховног касационог суда са Америчком амбасадом урађен Нацрт приручника за практичну примену Законика о кривичном поступку у чијој сам изради учествовала као судија Апелационог суда у Београду и који би на пример, да је пројекат окончан умногоме могао допринети једнаком поступању у суђењу у кривичној материји на територији целе Републике Србије),

-публикацији (у електронској и штампаној форми) тематских збирки одлука и сентеници посвећених одређеном правном институту који се учестало појављује, које би биле допуна већ постојећем Билтену Врховног касационог суда (а који не садржи целе одлуке, већ само делове и сентенце).

Унапређење стручности правосуђа

Осим важности стручне припреме за ступање на правосудну функцију, сматрам да је веома важно континуирано унапређивање како знања тако и вештина за вршење судијске функције у свим судовима опште и посебне надлежности. Ово такође води уједначенијем поступању и остварењу претходно поменутог циља једнакости пред судовима, као и ефикаснијем решавању предмета. Стога Врховни касациони суд као

највиша судска инстанца у Републици Србији, треба да има водећу улогу у унапређењу стручности правосуђа, тим пре што су управо ту сабрани искуство и вештине судија највишег ранга.

Као дугогодишњи члан Програмског савета Правосудне Академије, те предавач и ментор сматрам да се може постићи напредак у овој области кроз:

-још интензивнију сарадњу Врховног касационог суда са Правосудном академијом у области организовања едукација и то како у погледу примена закона у различитим областима, тако и у погледу коришћења модерних и напредних информационих и комуникационих технологија,

-издавање и штампање едукативних материјала у виду брошура са класичним и актуелним правним темама и проблемима, које би судовима опште и посебне надлежности, али и јавности, могле бити корисне,

-организовање чешћих консултативних састанака судија судова опште и посебне надлежности са судијама Врховног касационог суда, да би искуство и вештине могли бити више искоришћени како у циљу едукације, тако и ефикасности у правосуђу,

-организовање обавезних обука за новоизабране председнике судова на тему вештина управљања, финансија и примене комуникационе стратегије, јер се ради о областима са којима се нису сусретали у обављању судијског посла,

-напредовање судија уз строго поштовање вредновања резултата рада, стручности, показаних интенција за усавршавањем, а посебно када је реч о избору судија Врховног касационог суда где су осим наведених потребни и додатни квалитети у погледу едукација, публикованих реферата и поштовања етичких кодекса.

Унапређење транспарентности и доступности правосуђа

Када је реч о значају чињенице стицања и одржавања поверења грађана у правосуђе, а посебно о улози Врховног касационог суда у томе, пре свега треба истаћи садржину нове Комуникационе стратегије Високог савета судства и судова 2018-2022 године из новембра 2018.године. Управо наведена стратегија веома детаљно предвиђа и разрађује механизам унапређења транспарентности и доступности судства као један од основних предуслова стицања поверење у правосуђе, те би смернице, примедбе и предлоге ове стратегије требало испратити у пракси.

Ради испуњења овог циља неопходно је спровести читав низ мера и активности од којих ћу навести само најзначајније:

-побољшање интернет презентације Врховног касационог суда као највише судске инстанце унапређењем веб странице која би имала динамичну, двосмерну и и активну улогу

-обезбеђење комуникације Врховног касационог суда (као и осталих судских инстанци) путем друштвених мрежа које се могу користити како у циљу презентације, промоције, обавештавања, тако и у циљу едукације и које у данашњим условима имају веома важно место и улогу у друштву, а од стране правосуђа у Републици Србији су запостављене

-унапређење интерне комуникације унутар Врховног касационог суда у циљу унапређења екстерне комуникације

-организовање службе за комуникацију на челу са портпаролом у Врховном касационом суду

-организовање Мреже портпароала судова на чијем би врху била напред поменута служба за комуникације Врховног касационог суда

-реорганизацију система обраде притужби, имајући у виду да је постојеће решење непродуктивно, (који процес је започет формирањем радне групе пре више година, али никада није завршен)

Побољшање ефикасности правосуђа

Последњих година, посебно од 2014, коришћењем различитих алата, кроз унапређен правни оквир, рад на уједначавању судске праксе, те алтернативне механизме за решавање предмета, ефикасност правосуђа Републике Србије је побољшана, број предмета је смањен, али не у довољној мери.

Усвајањем Закона о заштити права на суђење у разумном року који је ступио на снагу 2016.године, а у чијем писању сам активно учествовала у оквиру радне групе као судија Апелационог суда у Београду, тренд побољшања ефикасности је настављен, али велики број старих нерешених предмета који још увек постоји, захтева даље предузимање мера.

Стога један од важних циљева за Врховни касациони суд јесте даљи допринос унапређењу ефикасности правосуђа, па ако се осврнемо на претходно изложене циљеве може се приметити да остварењем сваког од њих и то како уједначеном судском праксом, тако и обученијим и вештијим носиоцима правосудних функција, те транспарентним и доступним правосуђем, управо доприносимо остварењу ефикасности. Уз то и сам Врховни касациони суд односно судије тог суда у предметима у којима поступају морају бити пример ефикасног поступања у правосуђу што подразумева рад на јачању одговорности носилаца правосудне функције у Врховном касационом суду уз пажљиво разматрање поштовања разумних рокова израда одлука и поступања у другим областима из надлжности Врховног касационог суда.

Битно је напоменути да већ постоји свест о неравномерној оптерећености судова и судија у Републици Србији, те да је Врховни касациони суд до сада покренуо механизме за решавање ове кочнице ефикасности у неким судовима, да већ постоји стратешки документ посвећен решавању те теме, који циљ неће бити запостављен ни убудуће. Уз то је неопходно да сви стратешки документи донети у том циљу буду флексибилни. Наиме, нарочито је потребно истаћи да не би требало “робовати” усвојеним стратегијама за које се одмах покаже да не дају резултате, већ је потребно активно пратити и брзо интервенисати изменама уколико се покаже да су оне неопходне.

Како је програм решавања старих предмета истекао, сматрам да је новим Програмом потребно, осим постојећих, предвидети конкретнија и ефикаснија решења како за судије, тако посебно и за председнике судова, која решења би довела до још бољих резултата у пракси. Наведено би се могло делимично обухватити и новим Судским пословником који је сада у изради. Председници судова би требало да осим контроле динамике заказивања рочишта у старим предметима исто примене и на нове предмете, као и да контролишу при том динамику окончавања поступака у предметима. Сматрам да је битно да осим пуких статистичких извештаја које прослеђују, бар два пута годишње направе озбиљну анализу на нивоу својих судова са предлогом мера за побољшање ефикасности. Наведена анализа и предлози потребно је да буду ауторско дело председника судова, а не служби којима исти располажу. На тај начин би председници судова активније били укључени у процес побољшања ефикасности рада судова, посебно ако би се у њиховом раду оцењивало колики су успех постигле предложене мере.

Претходно наведено подразумева и озбиљнију контролу и надзор судова, те праћење стања након налога који су дати кроз извештај о контроли. У овом сегменту такође видим значајну улогу Врховног касационог суда.

Институционално јачање суда и сарадња са другим институцијама

Институционално јачање суда је један од циљева који је условљен испуњењем свих претходно наведених циљева, који сем тог услова подразумева и низ других мера које је потребно предузети, као што су на пример:

-настављање са увођењем јединствене апликације за управљање предметима која ће убрзати како рад у самим предметима, тако и израду извештаја за потребе контроле резултата

-вршење контроле нижестепених судова у поступању са притужбама на рад судова, те пажљиво разматрање и анализа проблема који се понављају ради будућег санирања истих

-јачање сарадње и координација активности са другим државним органима и институцијама,

-јачање сарадње са међународним асоцијацијама и организацијама,

-константно промовисање и интегрисање принципа Етичког кодекса судија уз посебан нагласак на посвећености и достојанствености

И на крају овог програма истакла бих да је основна дужност сваког председника суда да у сваком тренутку буде чувар независности и непристрасности судија и суда као целине, а у случају председника Врховног касационог суда и очувања угледа и достојанства судова и судија.